संस्कृति जोगाउँदै युवा .. . पृष्ठ ५ मा

विकास खबरपत्रिका राष्ट्रिय साप्ताहिक

sfof{no
थाहा नगरपालिका-४
मिडिया चोक, मकवानपुर
;Dks{g+
९८०७२२५०७२
Odn
bikaskhabar@gmail.com

प्रेस काउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त

विकास

www.bikaskhabar.com

खबरपत्रिका साप्ताहिक

● मकवानपुर, वर्ष-१०, ● अंक-३५, ● २०७४ फागुन २८ गते सोमबार, ● 12 March. 2018, ● नेपाल सम्वत्-११३८, ● पृष्ठ-६, ● मूल्य रु. ५/-

जेनेरेटर नचल्दा उपचारमा समस्या

◆ विकास संवाददाता
थाहानगर

मकवानपुरको थाहा नगरपालिका-४ किटेनी निवासी ७५ वर्षीया पदमकुमारी अधिकारीलाई गएको शनिबार विहान १० बजेतिर उपचारका लागि पालुङ प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र पुऱ्याइयो । रोगको प्रकृतिअनुसार उनलाई अक्सिजन दिनुपर्ने भयो । स्वास्थ्य केन्द्रमा अक्सिजन त थियो, तर त्यसको लागि चाहिने विजली थिएन । 'विजुली भएको भए अक्सिजन दिन सकिन्थ्यो, तर के गर्नु, समस्या छ ' अस्पताल श्रोतको भनाइ आएपछि विरामीका आफन्तहरू आत्क्रोशित भए । तर आत्क्रोस पोख्ने कहाँ, कसलाई ? विरामीका आफन्तहरूले नेपाल विद्युत प्राधिकरण पालुङ, वडा अध्यक्ष, नगर प्रमुख सबैलाई फोन गरे । विरामीका आफन्त नरेन्द्र अधिकारी भन्छन्, 'विद्युत प्राधिकरणमा फोन गरियो, आज दिनभर बिजुली आउँदैन भन्ने जवाफ आयो, वडा अध्यक्ष दिपकसिं लामालाई फोन गरियो, जेनेरेटर विग्रिएको छ, अरू व्यवस्था छैन भन्ने जवाफ आयो । वडा अध्यक्ष लामा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष पनि हुन् ।

विजुलीको बैकल्पिक व्यवस्था नहुने भएपछि विरामीको आफन्तमा भन् निराशा छाउँदै गयो । स्वास्थ्य केन्द्रका डाक्टर प्रशान्तराज भट्ट बेलाबेलामा विरामी हेर्न आउँथे, तर अक्सिजन दिन सक्ने अवस्था थिएन ।

विरामीका आफन्तले बाहिरबाट जेनेरेटर ल्याउँछौं, जोडिदिनुस् भने, तर स्वास्थ्य केन्द्रले त्यसबारे चासो देखाएन । विरामीमा पीडा थपिंदै थियो । विरामीका आफन्तका अनुसार नजिकै रोकिराखेको एम्बुलेन्सको अक्सिजन झिकेर दिनसमेत अनुरोध गरियो, तर यो त इमरजेन्सीलाई हो, अर्को विरामी आइहाल्यो भने के दिने भन्ने जवाफ आयो । पीडित पदमकुमारी अस्पतालको बेडमा छट्पटाउँदै थिइन् । आफन्तहरू विरामीको पीडामा आत्क्रोसित बन्दै विजुली व्यवस्थाका लागि कहिले गुनासो गर्थे, अहिले आग्रह गर्थे, अहिले आत्क्रोस पोख्थे । तर, उपाय निस्किएन । साँझ ५ बजेसम्म विजुली नआएपछि उनीहरू विरामी लिएर फर्के ।

त्यसैदिन टिस्टुङबाट विष सेवन गरेको 'केस' आयो । विषको असरले गम्भीर भएका विरामीको नाडी, मुटुको धड्कन, सास जाँच्नु पर्ने भयो तर विजुलीको अभावमा प्यासेन्ट मनिटर भनिने मेशिन चलाउन सम्भव भएन । प्यासेन्ट मनिटर नाडी, प्रेसर, मुटुको धड्कन, स्वासप्रस्वासको अवस्था जाँच्न प्रयोग हुने मेशिन हो जुन विजुलीबाट चल्छ । यसरी अचेतअवस्थामा रहेका विरामीको जाँच गर्ने मेशिन नै नचल्ने भएपछि खैलाबैला भयो ।

संविधानले स्वास्थ्यलाई मौलिक हकमै व्यवस्था गरेको छ । प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा अत्याधुनिक उपकरणसहितको उपचार व्यवस्था नभएको पनि होइन । जिल्लामा अन्य प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरूको तुलनामा पालुङ प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र उपकरणका हिसावले अगाडि छ, तर विजुलीको अभावमा उपकरण भएर पनि नभएजस्तो भएको छ ।

थाहा नगरपालिका स्वास्थ्य शाखाका प्रमुख मेघराज बलामीका अनुसार पालुङ प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा भएका प्यासेन्ट मनिटर, ल्याव, अक्सिजन कन्सन्ट्रेटर, एक्स रे, निर्मलीकरण, डेलीभरी (सुत्केरी)का लागि विजुली आवश्यक पर्छ । स्वास्थ्य केन्द्रका प्रमुख डा. रिनेश अधिकारीले स्वास्थ्य केन्द्रमा २४ सै घण्टा विजुली वा विजुलीको वैकल्पिक व्यवस्था नहुँदा विरामी उपचारमा समस्या भएको बताए । विजुली नहुँदा प्रयोग हुने जेनेरेटर विग्रेको वर्षौं भइसकेको छ । भएको एउटा इन्भर्टरले मेशिन चलाउन पावर पुग्दैन ।

स्वास्थ्य केन्द्रमा दुईवटा सोलार नभएको होइन । एउटा सोलार सुत्केरी कोठामा राखिएको छ र त्यसले सुत्केरीका लागि दुईवटा कोठालाई धान्छ । त्यसको प्रयोजन त्यति नै हो । अर्को सोलार इन्टरनेट सेवा प्रदायक संस्था सुविसु कम्पनीले इन्टरनेट चलाउनको लागि भर्खरैजडान गरेको छ ।

थाहानगरको अस्पताल सरहकै एकमात्र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा विजुली नहुँदा विकल्प के हुने भन्ने विषय अहिले नगरपालिकाका मेयर लवशेर विष्टको प्राथमिकतामा परेको छ । आउँदो बुधबार सम्म स्वास्थ्य केन्द्रको विग्रेको पुरानो जेनेरेटर मर्मत भएर आइसक्ने नगर प्रमुख विष्टले जानकारी दिए । 'अहिले विग्रेको जेनेरेटर मर्मत गरेर भए पनि चलाउन भनेको छु, अर्को व्यवस्थाका लागि नगरको आगामी बजेटमा ध्यान दिउँला' उनले भने ।

वडा अध्यक्ष एवम् स्वास्थ्य केन्द्र व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष दिपक सिं लामाले स्वास्थ्य केन्द्रमा कुनै पनि हिसावले २४ सै घण्टा विजुली हुने गरी पहल भइरहेको बताए । 'लाइन गएको बेला जेनेरेटर वा सोलारको भरपर्दो व्यवस्थाको लागि पहल गर्छु, श्रोतको खोजी गरिरहेका छौं' अध्यक्ष लामाले भने ।

बाँकी पेज ६ मा

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, उपशाखा दामन

आजीवन सदस्यता लिनेबारे

यस नेपाल रेडक्रस सोसाइटी दामन उपशाखाको मिति २०७४ साल माघ २७ गते बसेको कार्यसमितिको बैठकको निर्णयअनुसार यस उपशाखाको आजीवन सदस्यता लिन इच्छुक व्यक्तिहरुले तुरुन्त उपशाखामा सम्पर्क गर्नुहुन अनुरोध छ ।

सम्पर्क: राजाराम रायमाझी(संयोजक), सदस्यता विस्तार उपसमिति मो. नं. ९८४५०७०७७४

जे. वि. इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सी

J. B. Engineering Consultancy

yfxf gu/kflnsf–#, uf]kfnLufp-gu/kflnsf hfg] ;8ssf] dvd_

xfdLnfO ;Demgxf ;

- नयाँ तथा पुराना घरहरुका नक्शा बनाउनु परेमा
- भूकम्पपीडितहरुको घर नक्शा बनाउनु परेमा
- अन्य संरचनाहरु डिजाईन, ड्रोइङ र सुपरभिजन गर्नुपरेमा

सम्पर्क : ९८५५०६७७६७(जयराम), ९८५५०६९५३३(विष्णु)

:sfe6/

6ofS6/

निर्माणसम्बन्धी सम्पूर्ण सेवा

बी . एण्ड पी. निर्माण सेवा

थाहा-६, बज्रवाराही, मकवानपुर

९८५१०६३९४७(प्रदिप), ९८४५४०४३५५(सुरज)

साझा ट्रेड कन्सर्न

यहाँ रंङ रोगन डण्डी, सिमेन्ट, इटा, बालुवा, धारा, बाथरुम सम्बन्धी सामाग्रीहरु, डोर फिटिङ, हाउस वायरिङका साथै निर्माण सम्बन्धी सम्पूर्ण सामाग्रीहरु पाइन्छ ।

kmf]g g+)%&-$)))@) / (*%!)&$)^*

JolQmut 36gf btf{ ;DaGwL h?/L ;'rgf Û

जन्म दर्ता बालबालिकाको नैसर्गिक अधिकार हो । जन्मेको ३५ दिन भित्रै आफ्नो स्थानीय तहमा गई दर्ता गरौं । जन्म र मृत्यु दर्ताको सूचना परिवारको मुख्य व्यक्तिले र निजको अनुपस्थितिमा परिवारको उमेर पुगेको व्यक्तिले सूचना दिन सक्छन् । जन्म, मृत्यु, बसाई सराई, विवाह एवं सम्बन्ध विच्छेदका घटना दर्ता गर्नु नागरिकको कर्तव्य हो । बसाई सराई गर्दा व्यक्ति आफू मात्र बसाई सरी गए व्यक्तिले र परिवार नै बसाई सरी गए परिवारको मुख्य व्यक्तिले दर्ता गर्नु पर्छ ।

yfxf gu/kflnsf
gu/ sfo{kflnsfsf] sfof{no
OGb|o0fLrf}, dsjfgk'/

नेपाल सरकारको सूचना Û

हाम्रो हरेक कदमहरु राष्ट्रिय स्वार्थबाट प्रेरित हुने संस्कृतिको विकास गरौं ।

नेपाल सरकार
;'rgf tyf ;~rf/ dGqfno
सूचना विभाग

सम्पादकीय

स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको सवाल

स्वयंसेवा निकै सम्मानित शब्द हो । स्वयंसेवा गर्नेहरु नै स्वयंसेवक वा स्वयंसेविका हुन् । विशेषगरी नेपालमा स्वास्थ्यसम्बन्धी जनचेतना जागृत गर्ने र मातृशिशुको जीवन रक्षाका लागि काम गर्न महिलाहरुलाई स्वयंसेवामा खटाउने भएकाले उनीहरुलाई स्वयंसेविकाको रुपमा सम्बोधन गरिन्छ । स्वयंसेवा शब्द जति सम्मानित छ, उनीहरुले त्यति नै सम्मानित काम पनि गरिरहेका छन् । खासमा भन्दा नेपालीहरुमा स्वास्थ्यको ठूलो समस्या थियो र छ । त्यसमा पनि ग्रामीण क्षेत्रका महिलाहरुको स्वास्थ्य स्थिति निकै दयनीय छ । कुनै बेला आमा र शिशुको जीवन सबैभन्दा धेरै खतरामा रहेको मुलुकको रुपमा गनिन्थ्यो नेपाल । संयुक्त राष्ट्रसंघले नै त्यस्तो खतराको सूचीमा नेपाललाई राखेको थियो तर पछिल्लो समयमा यसमा सुधार आएको छ । मातृशिशु मृत्युदरमा कमी आएको छ । यो प्रगतिका पछाडि नेपाल सरकार र दातृ निकायहरुले गरेका विभिन्न कार्यक्रमहरुको पनि प्रभाव हो । यो प्रगतिका लागि सबैभन्दा पहिलो श्रेय नेपालका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई जान्छ, जो निजी लाभका काम छाडेर निरन्तर मातृ शिशुको ज्यान जीवन बचाउन तल्लीन रहे । अहिले पनि कैयौं गाउँहरुको स्वास्थ्योपचार स्वयंसेविका, ग्रामीण स्वास्थ्य कार्यकर्ता र मातृशिशु कार्यकर्ताको भरमा धानिएको छ ।

मुलुकले नै यसमा गर्व गर्नुपर्दछ, स्वयंसेविकाहरुको योगदानका कारण नेपालको स्वास्थ्य स्थिति सुधारिएको छ । स्वयंसेवा कार्यक्रम नेपालको नयाँ प्रयोग पनि हो । यसलाई स्वास्थ्य मात्र नभई समग्र विकासको मोडल पनि बनाउन सकिन्छ, जो राज्यको नीति र निर्णयमा भर पर्ने कुरा हो । यति महत्वपूर्ण र सम्मानित काम गर्ने स्वयंसेविकाहरुको सम्मान कत्तिको हुनसकेको छ ? यो हामी सबैसामु तेर्सिएको निकै घतलाग्दो प्रश्न हो । हजारौंको जीवन बचाउन बिनाकुनै पारिश्रमिक काममा खटिरहेका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुको सामाजिक स्तर त उठेको होला तर आर्थिक अवस्था धेरैको कमजोर छ । मूलभूत प्रवृत्ति हेर्दा सम्मानित काम स्वयंसेवा गरिरहेका नेपालका झण्डै पचास हजार स्वयंसेविकाहरुलाई राज्यले उचित सम्मान दिनसकेको छैन ।

स्वयंसेवा आफैमा उच्च सेवाभावबाट प्रेरित भएर गरिने काम हो । त्यसैले स्वयंसेवामा लाग्नेहरुलाई पारिश्रमिक दिने हो भने त्यो नोकरीमा बदलिन्छ र सेवाभाव रहँदैन । तर उनीहरुको पनि जीवन छ र उनीहरुका पनि परिवार छन् । सेवा गर्नेहरुले पनि अरुहरुले जस्तै जीवन जिउनुपर्छ । त्यसैले समाजको स्वयंसेवामा लाग्नेहरुलाई र ाज्यले विशेषखालको सम्मान दिनुपर्छ । उनीहरुका लागि सामाजिक सुरक्षा सुनिश्चित गरिदिनुपर्छ । एउटा व्यक्ति म कुनै पारिश्रमिक राज्यको सेवा गर्छु, समाज र जनताको सेवा गर्छु भनेर लाग्छ भने उसलाई राज्यले आवश्यक सुरक्षा दिने कि नदिने ? यो सवाल स्वास्थ्य क्षेत्रको अर्थात स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको मात्र होइन, समाज सेवामा लाग्ने सबैको साझा सवाल हो । समाज सेवा आर्थिकरुपमा सम्पन्न भएर वा पुगेर मात्र गरिदैन, यो त उच्चखाले भावना हो, जसले पनि गर्न सक्छ । तर राज्यले त्यस्ता नागरिकको पहिचान गरेर विशेष सम्मान र सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति दिलाउनुपर्छ । कम्तिमा राज्यले सक्दासम्म समाजको सेवा गर, नसक्ने भएपछि तिम्रो जिम्मा राज्यले लिनेछ भनेर घोषणा गर्ने नीति बनाउनुपर्छ । राज्यको कुरा मात्र होइन, नेपालमा समाज सेवा गर्नेहरुको सम्मान गर्ने परम्परा जनस्तरमा पनि कम हुँदै गएको छ । समाज सेवाको भावलाई बढावा दिन राज्यले समाजसेवीहरुको सामाजिक सुरक्षा र यथोचित सम्मानमा ध्यान दिनुपर्छ भने जनस्तर मा पनि सेवा गर्नेहरुको सम्मान गर्ने परम्परालाई बढावा दिन जरुरी छ ।

yfxf gu/kflnsfsf]lzv/sf]6 sfp06/af6 lbjf a; ;]f

विहान	६:१५	बजे काठमाण्डौ (हाइस)
विहान	६:१५	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	७:१५	बजे काठमाण्डौ (बस)
विहान	८:00	बजे हेटौडा (बस)
विहान	८:१५	बजे सिमभन्ज्याङ हुँदै काडमाण्डौ (फोर्स)
विहान	९: 00	बजे काठमाण्डौ (मिनीबस)
विहान	९:00	बजे हेटौंडा जम्बो हाइस
विहान	९:४५	बजे काठमाण्डौ फोर्स
विहान	१0:१५	बजे मार्खु, पालुङ हुँदै हेटौंडा (मिनीबर्स)
विहान	१0:१५	बजे काठमाण्डौ(फोर्स)
विहान	१0:३0	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	११:१५	बजे काठमाण्डौ (मिनिबस)
विहान	१२:३0	बजे हेटौंडा (बर्स)
मध्यान्ह	१२:३0	बजे काठमाण्डौ (बस)
मध्यान्ह	१:३0	बजे हेटौंडा (मिनीबस)
दिउँसो	१:३0	बजे पालुङ गोगने पकने (मिनीबस)
दिउँसो	१:३0	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	२:३0	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	३:00	बजे पालुङबाट मार्खु (बस)
दिउँसो	३:३0	बजे पालुङबाट काठमाण्डौं (बस)

थप जानकारीको लागि नारायणी यातायात दिवा बस सेवा तथा टिकट काउण्टर दामन शिखरकोट इन्चार्ज अरुण लामा ९८५५0७२३२२ र नरेन्द्र अधिकारी ९८५५0७0५६१

dxTjk"0f{ 6]lnkmf]g gDa/x?

पालुङ एम्बुलेन्स (चालक)	९८१४२०७४०१
आग्रा एम्बुलेन्स (चालक)	९८६०२२३७५५
जनकल्याण उच्च मा.वि.	०५७-६२०३६४
थाहा नगरपालिका कार्यालय	०५७-४०००५६
मत्स्यनारायण मा.वि.	०५७-६२०५१२
ईप्रका पालुङ (प्रमुख)	९८५५०६९४९९
प्रहरी चौकी फाखेल	०५७-६९२५१८
जिल्ला प्रशासन मकवानपुर	०५७-५२०३८८
विद्युत प्राधिकरण पालुङ	०५७-४०००२९

अन्तःशुल्क सम्बन्धी असल अभ्यासहरु

¿k v8\sf

अन्तःशुल्क लाग्ने भनेर कानुनले तोकेका वस्तुको उत्पादन तथा पैठारी र सेवाको आपूर्तिमा अन्तःशुल्क लाग्छ । परम्परागत रूपमा अन्तःशुल्क राजस्व संकलनका अतिरिक्त उपभोक्ताको स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पार्ने वस्तुको उपभोग घटाउन लगाइन्थ्यो । हाल कुनै वस्तु वा सेवाको उपभोक्ताबाहेक अरूमाथि नकारात्मक प्रभाव (नेगेटिभ इक्टरनालिटी) पार्ने, वातावरणमाथि प्रतिकूल असर पार्ने तथा सामाजिक लागत बढाउने वस्तुमाथि अन्तःशुल्क लगाउनुपर्ने मान्यता बढ्दो छ ।

उदाहरणका लागि मदिरा तथा सुर्तीजन्य वस्तुको उपभोगले ती वस्तुको उपभोक्ताको स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पार्छ । सुर्तीजन्य वस्तुको उपभोगले त्यसका उपभोक्ताका साथै सँगै बस्ने अन्य व्यक्तिको स्वास्थ्यमा पनि नकारात्मक असर पार्छ । यसैगरी मदिरा, सवारी साधन तथा पेट्रोलियम पदार्थले राज्यको सामाजिक तथा भौतिक लागतमा वृद्धि हुने भएकाले यिनमा अन्तःशुल्क लगाइन्छ । हल्का पेयमाथि अन्तःशुल्क लगाइन्छ ।

cGt{zNs sf]lfq

अन्तःशुल्क तोकिएका सीमित वस्तु तथा सेवामा लाग्ने कर हो । यो कर खासगरी सुर्तीजन्य वस्तुहरु, मादक पदार्थ, पेट्रोल, डिजेल, सवारी साधन तथा हल्का पेयपदार्थमा लगाइने अन्तर्राष्ट्रिय प्रचलन छ । युरोपियन समुदायका सदस्यहरूले ऊर्जा, मदिरा तथा सुर्तीजन्य पदार्थमा समन्वयात्मक रूपमा अन्तःशुल्क लगाउनुपर्ने व्यवस्था छ । इकोनोमिक कम्युनिटी अफ वेस्ट अफ्रिकन स्टेट्सका १५ सदस्य देशहरूले सुर्तीजन्य पदार्थ, मदिरा तथा हल्का पेयपदार्थमा अनिवार्य रूपमा अन्तःशुल्क लगाउनुपर्ने प्रावधान छ । इस्ट अफ्रिकन कम्युनिटीमा पनि मदिरा, चुरोटजस्ता वस्तुमा यो कर अनिवार्य गरिएको छ । यसैगरी साउदर्न अफ्रिकन डिभिलपमेन्ट कम्युनिटीलगायतका अन्य आर्थिक समुदायका सदस्यहरूले पनि सीमित वस्तुमा मात्र अन्तःशुल्क लगाउने गरेका छन् ।

तर छिमेकी मुलुक भारत भने यसको अपवाद छ । सन् २०१७ सम्म भारतको संविधानअनुसार वस्तुमा बिक्रीकर लगाउने अधिकार राज्यलाई मात्र भएकाले केन्द्रीय सरकारले धेरै वस्तुमा अन्तःशुल्क लगाएको हुन सक्छ, जुन अन्तःशुल्कको सिद्धान्त र यससम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय असल अभ्याससँग मेल खाँदैन । वस्तुगत कर प्रणालीको तुर्जमाका हिसाबले भारतको कर प्रणाली अनुकरणीय पनि होइन । त्यहाँ हाल वस्तु तथा सेवाको नाउँमा लगाइएको मूल्य अभिवृद्धि करको तर्जुमा विश्वमै सबभन्दा नराम्रो किसिमले भएको छ । अन्तःशुल्कको सिद्धान्त तथा अन्तराष्ट्रिय असल अभ्यास अनुसार यो कर सीमित वस्तुमा लगाउने सामान्य प्रचलन भएअनुसार नेपालले पनि सन् १९९० को दशकमा लागू गरेको व्यापक कर सुधारका क्रममा अन्तःशुल्क लाग्ने वस्तुको संख्या ५० भन्दा बढीबाट घटाई एक दर्जनभन्दा कम गरेको थियो । तर, केही वर्षपछि अन्तःशुल्कमा विचलन सुरू भयो र हाल अन्तःशुल्क सयौं वस्तुमा लगाइएको छ । यसो भए पनि अन्तःशुल्क राजस्वको ९० प्रतिशतभन्दा बढी हिस्सा तीन-चार वस्तुवाट प्राप्त हुन्छ ।

उदाहरणका लागि आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा संकलित आन्तरिकतर्फको कुल अन्तःशुल्क राजस्वको ३७.९१ प्रतिशत मदिरा, २४.८३ प्रतिशत सुर्तीजन्य वस्तुहरु र २२.२९ प्रतिशत बियरवाट प्राप्त भएको थियो भने अन्य सयौं वस्तुहरूबाट १४.९८ प्रतिशत मात्र प्राप्त भएको थियो । यदि अरू पाँच-छ वस्तुहरूबाट प्राप्त राजस्व हेर्ने हो भने कुल आन्तरिक अन्तःशुल्क र ाजस्वको ९५ प्रतिशतभन्दा बढी राजस्व एक दर्जनभन्दा कम वस्तुबाट प्राप्त हुन्छ । अन्य वस्तुको राजस्व योगदान नगन्य छ । अन्तःशुल्कको दायराभित्र रहेका सयौं वस्तु न त माथि उल्लेख गरेअनुसार अन्तःशुल्कका राजस्वबाहेकका कुनै उद्देश्य पूर्ति गर्नका लागि लगाइएका छन् भने न त तिनीहरूबाट राजस्व खासै असुल हुन्छ । ती वस्तुले अनावश्यक रूपमा कर परिपालन तथा संकलन खर्च बढाउँछन् । यस्ता करलाई करको भाषामा न्युसेन्स कर भनिन्छ र यस्ता कर लगाउनु हुँदैन भन्ने मान्यता सन् १९८० को दशकदेखि विश्वमा स्थापित भैसकेको छ ।

यसैले किचेन तथा बाथरूमका सामान, कुकुर बिरालोको खाना, माछा मासुजन्य पदार्थ, जंक फुड लगायतका राजस्व नगण्य रूपमा प्रदान गर्ने र साधारणतया अन्तःशुल्कको दायरामा नआउने वस्तुमा लागेको अन्तःशुल्क खारेज गरिनुपर्छ । हाल पेट्रोल तथा डिजेलको आयातमा लागेको सडक मर्मत तथा सुधार दस्तुर र नेपालभित्र बिक्री वितरण हुने पेट्रोल तथा डिजेलमा लागेको प्रदूषण नियन्त्रण शुल्कको सट्टा पेट्रोल तथा डिजेलमा अन्तःशुल्क लगाइनुपर्छ । यसैगरी दूरसञ्चार सेवा दस्तुरलाई अन्तःशुल्कमा परिणत गरिनुपर्छ ।

> परम्परागत रूपमा अन्तःशुल्क प्रशासन भौतिक नियन्त्रणमा आधारित हुन्थ्यो । यसअन्तर्गत अन्तःशुल्क कर्मचारी अन्तःशुल्क लाग्ने वस्तु उत्पादन गर्ने कारखानामा खटाइन्थे र तिनीहरूको स्वीकृति लिएर र अन्तःशुल्क तिरेर मात्र सामान काराखानाबाट निष्कासन गर्न पाइन्थ्यो । तर, आधुनिक अन्तःशुल्क स्वयं निष्कासन प्रणालीमा आधारित हुन्छ । यस्तो व्यवस्थाअन्तर्गत करदाताले अन्तःशुल्क लाग्ने वस्तु कारखानाबाट स्वयं निष्कासन गरेर तोकिएको म्यादभित्र विवरण बुझाउन र कर तिर्नुपर्छ ।

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

cGt{zNs sf]b/

हाल मदिरा तथा सुर्तीजन्य वस्तुमा अन्तःशुल्क निर्दिष्ट दरमा लागेको छ भने अन्य वस्तुहरूमा मूल्यगत दरमा । अन्तःशुल्कको सामान्य सिद्धान्तअनुसार हुनुपर्ने पनि यही हो । अन्तःशुल्कको दायरामा पेट्रोलियम पदार्थ समावेश गरिएपछि त्यसमा पनि अन्तःशुल्कको निर्दिष्ट दर लगाउन उपयुक्त हुनेछ । निर्दिष्ट दरलाई मुद्रास्फीतिसँग आबद्ध गरिनुपर्छ । विलासी अन्तःशुल्कको दर मूल्यगत आधारमा तोकिनुपर्छ ।

विश्व स्वास्थ्य संगठनको मान्यताअनुसार सुर्तीजन्य पदार्थको खुद्रा मूल्यको दुईतिहाइ कर र एकतिहाइ मूल्य हुनुपर्छ भने युरोपेली समुदायमा अन्तःशुल्क चुरोटको मूल्यको कम्तीमा ६० प्रतिशत हुनुपर्छ । यी मान्यता तथा छिमेकी देशको दरसँग नेपालमा विद्यमान अन्तःशुल्क दरलाई तुलना गर्दा यी वस्तुमा नेपालले लगाइआएको अन्तःशुल्कको दर न्यून छ ।

cGt{zNs lgoGq0f

परम्परागत रूपमा अन्तःशुल्क प्रशासन भौतिक नियन्त्रणमा आधारित हुन्थ्यो । यसअन्तर्गत अन्तःशुल्क कर्मचारी अन्तःशुल्क लाग्ने वस्तु उत्पादन गर्ने कारखानामा खटाइन्थे र तिनीहरूको स्वीकृति लिएर र अन्तःशुल्क तिरेर मात्र सामान काराखानाबाट निष्कासन गर्न पाइन्थ्यो । तर, आधुनिक अन्तःशुल्क स्वयं निष्कासन प्रणालीमा आधारित हुन्छ । यस्तो व्यवस्थाअन्तर्गत करदाताले अन्तःशुल्क लाग्ने वस्तु कारखानाबाट स्वयं निष्कासन गरेर तोकिएको म्यादभित्र विवरण बुझाउन र कर तिर्नुपर्छ ।

मदिरा, चुरोटजस्ता अन्तःशुल्कको दर उच्च भएका र राजस्वका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण वस्तुमा लाग्ने अन्तःशुल्क राजस्व चुहावट रोक्नका लागि त्यस्ता वस्तुमा अन्तःशुल्क स्टिकर टाँस्नुपर्ने व्यवस्था गरिन्छ । स्टिकर कागजी, विद्युतीय तथा तरल तीन किसिमको हुन सक्छ । नेपालमा अहिलेसम्म कागजी स्टिकरको प्रचलन छ । यस्तो स्टिकर नक्कली बनाउन सकिने, स्टिकरमा कम गुणस्तरको गम प्रयोग भएमा त्यसलाई सजिलै टाँस्न र झिक्न सकिने र स्टिकरको एकभन्दा बढी पटक प्रयोग हुने सम्भावना रहन्छ । त्यसलाई रोक्नका लागि बर्सेनि स्टिकरको डिजाइन परिवर्तन गरिनुपर्छ, र स्टिकर तीन-चार वर्षभन्दा बढी एउटै कम्पनीबाट खरिद नगर्ने नीति लिइनुपर्छ ।

हाल कागजी स्टिकरको सट्टा उत्पादन-पैठारीदेखि अन्तिम बिक्री बिन्दुसम्म अनुगमन गर्न सकिने स्वचालित सुरक्षा छापसहितको प्रत्येक एकाइमा अलग पहिचान हुने स्टिकर र ट्र्याक एन्ड ट्रेस गर्न सक्ने प्रविधिको प्रयोग बढ्दो छ । खास गरी चुरोट तथा मदिराको चोरी-पैठारीको समस्या बढी भएका मुलुकमा सो नियन्त्रण गर्न सरकार तथा ती वस्तुका उत्पादक दुवैका लागि यो प्रविधि बढी चासोको विषय बन्दै गएको छ ।

पेट्रोलियम पदार्थमा मसीको प्रयोगबाट तरल स्टिकर लगाउने प्रचलन बढ्दो छ । पेट्रोलियम पदार्थमा मार्किङको व्यवस्थाले अन्तःशुल्क चुहावट नियन्त्रण मात्र नभई मिसावटको समस्या पनि कम हुन्छ । यसका साथै अन्य विद्युतीय माध्यमद्वारा अन्तःशुल्क नियन्त्रण गर्ने व्यवस्था पनि छ । सन् २०१५ मा मलाई वेलिजको अन्तःशुल्क निर्देशकले त्यहाँको हल्का पेय पदार्थ उत्पादन गर्ने कारखानाको अवलोकन गर्न लिनुभएको थियो । त्यस सन्दर्भमा कारखानाका व्यवस्थापकले आफ्नो कम्पनीले विद्युतीय माध्यमका साथै म्यानुअल रूपमा पनि उत्पादनको अभिलेख राख्ने र विद्युत्को उतारचढावका कारण विद्युतीय माध्यमबाट देखिने उत्पादन परिमाणभन्दा म्यानुअल रूपमा राखेको अभिलेखअनुसार आधा प्रतिशतसम्म बढी हुन सक्ने भएकाले सो आधारमा अन्तःशुल्क तिर्ने गरेको भन्नुभएको थियो भने अन्तःशुल्क निर्देशकले पनि त्यसमा सहमति जनाउनुभएको थियो ।

नेपालमा आर्थिक वर्ष २०६५/६६ देखि बियरमा फ्लोमिटर लागू गर्ने व्यवस्था गरिएको थियो । यसले गर्दा उत्पादन प्रक्रियाअन्तर्गत एक स्थानबाट अर्को स्थानमा बियरको प्रवाह हुँदा सोको परिमाण नाप्न सम्भव भएकाले अन्तःशुल्क चुहावट हुने सम्भावना कम भएको थियो । तर, फ्लोमिटर लागू गरिएको छोटो समयमै फ्लोमिटर सम्बन्धी महामारी आएकाले सबै बियर फ्याक्ट्रीमा जडित मेसिन एकैपटक बिरामी भए र सोको उपचार नगरिएकाले फ्लोमिटरको प्रयोग बन्द हुन गयो ।

अन्तःशुल्क नियन्त्रण गर्ने सन्दर्भमा आधुनिक प्रविधिको विकास भएकाले अन्तःशुल्कसम्बन्धी प्रक्रिया सरल र सहज बनाई मानव सम्बन्ध न्यूनतम गरी आधुनिक प्रविधिको उच्चतम प्रयोग गरी अन्तःशुल्क नियन्त्रण गर्ने व्यवस्था गर्दै जानुपर्छ ।

मकवानपुरका खोला-बगर तिम्रा बाउका बिर्ता हुन् ?

शिवकुमार काशी

जिल्ला समन्वय समिति मकवानपुरले १८ करोडमा जिल्लाभरको निकासी ठेक्का लगाएर एकमुष्ट रुपमा नगद रकम ठेकेदारसँग लिएको छ । सोहीबापत नदीजन्य पदार्थको उत्खनन् गर्न पाउनुपर्ने माग ठेकेदारको छ । सोही बमोजिम अहिले विभिन्न राष्ट्रिय प्राथमिकताका योजनाहरुमा गिटी, बालुवा, ग्रेवल पुर्‍याउनका लागि भनेर मनहरी खोला, राप्ती खोला, सामरी खोला लगायतका बगरहरुमा उत्खनन् भइरहेको छ । तर, ती आयोजनाका आफ्नै क्रसर उद्योग छैनन् । भएपनि आफ्नैमा लैजाँदैनन् । आयोजनाका नाममा मकवानपुरका नवीकरण नभएका अबैधानिक क्रसर उद्योग चलाउने यस्तो "चोर बुद्धि" लगाउनेमा मकवानपुरका एलडिओ मैनालीकै नाउँ आउँछ । उनले हरेक आयोजनाको नाउँमा आउने अनुरोध पत्र स्वीकृत गरी अनुमति दिएबापत एउटै पत्रको २ लाख रुपियाँसम्म लिने गरेको स्रोत बताउँछ । मैनालीमार्फत त्यसरी काम गराउन एउटा टोली सक्रिय छ ।

केही दिनअघि मनहरी गाउँपालिका निबासी एकजना स्वाभिमानी बृद्ध बुवाले गोप्य रूपमा भेट्न आह्वान गर्नुभएपछि अपरिचित नै भएपनि उनको र मेरो भेटघाट भयो । भेटघाटमा सचेत र स्वामिमानी बुवाको सार कुरा थियो-'हामीहरूका खेतका पुर्जा छन्, तिरो तिरेका छौँ । राप्तीखोला बगरमा परिणत भएका हाम्रा खेतबाट क्रसर उद्योगका बिचौलियाहरूले धमाधम मेसिन प्रयोग गरी क्रसर उद्योगहरूमा ग्राभेल लगिरहेका छन् । यसबारे समाचार लेखिदिनुपर्‍यो । लुटि खान पल्केका बिचौलिया र दलालहरूका कारण बाँकी बसेका अरू खेत पनि बर्षायाममा राप्तीले तान्ने निश्चित छ ।' उनले आक्रामक हुँदै 'समाजमा बिक्नेलाई किनिएको छ, निर्धालाई धम्क्याइएको छ । केही सुकिला मुकिला मानिसहरूले जिल्लाका हाकिमहरू पनि किन्दा रहेछन् । चुल्ठेमुन्द्रे परिचालन गरी खोलाको बगरमा ब्रह्मलुट गरेका छन्' भनेपछि दिमाग एकतमासको भएर आयो । उनले ममाथि ठूलो आड भरोसा राखेर 'नाम उल्लेख नगर्ने' सर्तमा कुरा गरेका थिए । जिन्दगीभर समाज रूपान्तरण, राजनीतिक स्थायित्वको लागि लडेका र हाम्रा पुस्ताको उज्यालो भविष्यका लागि योगदान गरेका ती ब्यक्ति कति निरीह बन्नुपरेको छ क्रसर उद्योगका बिचौलियासँग कि, आफ्ना नाम लुकाउनुपर्ने अबस्था छ ।

त्यसपछि मेरो ध्यान सीधै जिल्ला समन्वय समितितिर केन्द्रित हुन्छ । झलक्क मकवानपुरका एलडिओ नारायणप्रसाद मैनालीको अनुहार सम्झेँ । मकवानपुरको बगर उत्खनन् र उनी पर्याय बनेका छन् । गत बैशाखताका स्थानीय तहको निर्बाचनमा सबै राजनीतिक पार्टीहरू राजनीतिक गतिविधिमा लागिपरे । एउटा टोली चाहिँ मकवानपुरको मनहरी खोला बगर खनेर बेच्नमा ब्यस्त हुँदै थियो । मत गणना सकिएपछि पनि दर्जनौ ट्रिपरहरू मनहरी खोलामा दौडिरहेका थिए । ३/४ वटा एक्साभेटर र जेसीबी मेसिन खोलामा चलिरहेका थिए । मनहरी बजारलाई नै बगाउला जस्तो गरी उर्लने मनहरी खोलाको गणेशधाराभन्दा माथिको भागमा मेसिनले यस्तरी गहिरो बनाएर खनेको थियो कि, पछि एउटा टृयाक्टर नै त्यही खाल्डोमा डुबेको थियो । ठूला ठूला पोखरी निर्माण गरेजसरी बगरका ग्राभेल निकालेर त्यो टोली धमाधम क्रसरतर्फ पठाउन उद्यत थियो । 'पत्रकार के हेरेर बस्छ ? आफ्नै गाउँमा यत्रो ब्रह्मलुट छ । कि भाग आयो ?' मनहरी बजारबाट एक युवकले कड्किएर बोले । जबाफ दिएँ('तिमीलाई पनि भाग नआएपछि मलाई फोन गरेका त हौ नि ।' नाजबाफ भएर उनले फोन राखे ।

त्यसपछि मोबाइलमा एलडिओ मैनालीको नम्बर डायल गरेँ । 'म पत्रकार होइन, मनहरी गाउँपालिकाको नागरिक भएर बोल्दैछु । मलाई जिल्ला समन्वय समिति (तत्कालीन जिविस) ले गरेको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदनसहित उत्खनन् अनुमति कसले कति, किन पायो त्यसको जबाफ दिनुस्' भने । उनले बिस्तृत बुझ्न चाहेपछि मनहरी खोलामा ननस्टप भइरहेको दोहन र गहिरा गहिरा पोखरी बनाएर ग्राभेल क्रसर उद्योगतिर लगिएकोबारे फेहरिस्त सुनाएँ । अत्तालिँदै उनले 'फोन राखिहाल्नुस्, तुरून्त मेसिन फिर्ता गराउँछु । रोक्नका लागि हिंजै भनेको थिएँ, अझै रोकिएको छैन ?' अबको केही समयभित्रै यो रोकिएको खबर सुन्न पाइयोस् अन्यथा राम्रो हुँदैन भन्ने आशयको जबाफ एलडिओलाई फर्काएर फोन राखेँ । यो घटना भएको १० मिनेटमै मलाई खोज्दै एउटा गाडी आयो । जहाँ मैले चिनेका, सँगै पढेका साथीहरू थिए । उनीहरूले मलाई निकै फकाए । किन एलडिओ सरलाई फोन गरिदिनु भएको सर ? हामी त साथी हौँ नि भनेर ती साथीहरूले दुःख मनाउ गरे । मैले साथीभाईको नाताले औपचारिकता र हार्दिकता देखाएँ । अन्ततः उत्खनन् रोकियो ।

यो घटना भएको केही महिना अघि पनि यस्तै भएको थियो । मनहरी खोलामा ठेकेदारहरूले मेसिन प्रयोग गरेर उत्खनन् गरी क्रसर उद्योगमा ग्राभेल लगेको थियो । मनलाग्दी मेसिन उपयोग गर्ने, जथाभावी खन्ने गर्नाले मनहरी ८ को सिमपानी देवकोट सामुदायिक वनको भित्ताहरू भत्केका थिए । प्रहरीले दिनहुँ ट्रयाक्टर समात्थ्यो, ठूला माछाहरू उम्कन्थे । यही मेसोमा अराजकता बढेपछि मेरा नजिकका जेसीबी भएका युवा साथीहरूलाई मैले नै उचालेँ । 'दुनियाले बगर बेच्न हुन्छ, कुनै निकायले नियमन गर्दैन भने तिमीहरू पनि लुट', भनिदिएँ । साथीहरूले एक हप्ता ग्राभेल क्रसरमा ओसारेछन् । डेढ लाख रूपियाँ कमाइयो भन्दै सुनाएका थिए । यो बर्ष पनि माथि उल्लेखित सबै तथ्य र घटनाहरूको पुनराबृत्ति भइरहेको छ । जिल्ला समन्वय समितिले मकवानपुरका सबै खोलाहरूमा उत्खनन् गर्न मिल्ने गरी वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गरेको छ । यद्यपि त्यसरी मूल्यांकन गर्दा कहिल्यै पनि प्राविधिकहरूले सरोकारवालासँग छलफल र अन्तरक्रिया गर्ने गरेको छैन । मैले यो बिषयमा तत्कालीन जिल्ला विकास समितिका राजश्व शाखा हेर्ने राजाराम थापा र राजेन्द्र भट्टराईलाई कडाईका साथ कुरा राख्ने गरेको थिएँ । तर उनीहरू मेरो कुरा पनि सही हो भन्थे र हरेक शनिबार लोकल कुखुरा र मदिराका निम्ति विभिन्न होटलहरूमा तिनै क्रसर व्यवसायीहरूसँग भेटिन्थे । त्यसरी 'खानेपिउने सेटिङ'लाई क्रसर उद्योग अनुगमनको नाउँ दिइन्थ्यो । त्यो काममा सिडिओहरू समेत आफै हिंडेका भेटिन्थे । शुक्रबार नै क्रसर उद्योगहरूमा अनुगमन आउँदैछन् भनेर मजदुरहरूलाई बिदा दिने खबर पुर्‍याइन्थ्यो ।

जिल्ला समन्वय समिति मकवानपुरले १८ करोडमा जिल्लाभरको निकासी ठेक्का लगाएर एकमुष्ट रूपमा नगद रकम ठेकेदारसँग लिएको छ । सोहीबापत नदीजन्य पदार्थको उत्खनन् गर्न पाउनुपर्ने माग ठेकेदारको छ । सोही बमोजिम अहिले विभिन्न राष्ट्रिय प्राथमिकताका योजनाहरूमा गिटी, बालुवा, ग्रेवल पुर्‍याउनका लागि भनेर मनहरी खोला, राप्ती खोला, सामरी खोला लगायतका बगरहरूमा उत्खनन् भइरहेको छ । तर, ती आयोजनाका आफ्नै क्रसर उद्योग छैनन् । भएपनि आफ्नैमा लैजाँदैनन् । आयोजनाका नाममा मकवानपुरका नवीकरण नभएका अबैधानिक क्रसर उद्योग चलाउने यस्तो 'चोर बुद्धि' लगाउनेमा मकवानपुरका एलडिओ मैनालीकै नाउँ आउँछ । उनले हरेक आयोजनाको नाउँमा आउने अनुरोध पत्र स्वीकृत गरी अनुमति दिएबापत एउटै पत्रको २ लाख रूपियाँसम्म लिने गरेको स्रोत बताउँछ । मैनालीमार्फत त्यसरी काम गराउन एउटा टोली सक्रिय छ । यस बिषयमा समाचार लेख्ने पत्रकारलाई फकाएर लालचमा पार्न खोज्ने, प्रायोजित समाचार उत्पादन गर्न लगाउने, समाचार प्रकाशन भइसकेपछि पनि फोनमा धम्कीपूर्ण कुरा गर्ने, अथवा 'पत्रकारले पैसा नपाएर समाचार लेखेको' भनेर बदनाम गराउने त्यो बिचौलिया टोली र मैनालीको सेटिङले अहिले मकवानपुरमा अनुमित भन्दा धेरै नदीजन्य बस्तु क्रसर उद्योगमा अबैधानिक रूपमा थुपारिएको छ । अनुमतिपत्रमा उल्लेख भए बमोजिम ग्राभेल निकालेको अनुगमन कहीँकतैबाट भएको पाइँदैन । जबकि, दैनिक कति घन मिटर ग्राभेल कुन खण्डबाट उत्खनन् गर्ने हो त्यो विवरण वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदनमा उल्लेख हुन्छ । अनुमति पत्रमा पनि उत्खनन् गर्ने लोकेसन, परिमाण, उत्खनन् गर्ने उपकरण लगायत बिबरण खुलाएर पठाएको पक्कै पनि हुन्छ । तर 'सेटिङ अनुमति पत्र' मा उल्लेख भएका कुनै पनि विवरणहरूको अनुगमन गर्ने हिम्मत जिल्ला समन्वय समिति मकवानपुरले राख्दैन । उल्टै त्यो काम जिल्ला प्रशासन कार्यालयको हो भनेर पत्रकारलाई फुँइफुइँ घुमाउन खोज्छ । जिल्ला समन्वय समितिले यतिसम्म गर्‍यो कि, विभिन्न स्थानीय तहमा भइरहेको उत्खनन्बारे स्थानीय तहलाई समेत जानकारी दिइएको छैन । अहिले गाउँघरमा स्थानीय तहले 'पैसा लिएर' खोला खन्न अनुमति दियो भनेर हुइँया चलाइएको छ । यद्यपि विकास निर्माण योजनाको चटारोमा रहेको स्थानीय तहले यतातिर ध्यान दिन पाएको छैन ।

lsgxb]5 of];]6a<

स्थानीय तहहरूको कार्य सम्पादन राम्रो हुँदै गएको छ । गाउँगाउँमा विकासका पूर्वाधारहरू निर्माण भएसँगै स्थानीय सरकारले आफ्नो प्रभाव बढाउँदै लगेको मात्र छैन आगामी आर्थिक बर्षदेखि प्राकृतिक स्रोतमाथि पनि स्थानीय सरकारको नियन्त्रणमा हुने पक्का छ । उत्खनन् अनुमति तथा निर्यातका काम स्थानीय सरकारले नै व्यवस्थापन गर्नेछ । कतिपय स्थानीय सरकारले त खोला उत्खनन् बन्द गर्ने समेत बताउँदै आएका छन् । यसो हुँदा स्थानीय सरकारलाई प्रभाव पार्न सकिन्न भन्ने भावना क्रसर व्यवसायी र बिचौलियाहरूलाई परेको छ । त्यही भएर अहिले माहौल मिलेको बेला भएभरको बगर आफ्नो स्टोरमा राख्न पाए अर्को बर्ष पनि शानले क्रसर चलाउन सकिन्छ भन्ने सोच एकाथरिको छ । अर्कातर्फ भने मकवानपुरका एलडिआका ध्यान 'द्रब्य' तिर छ । मकवानपुरमा अधिकाँश स्थानीय तहमा बाम (एमाले) बर्चश्व भएदेखि नै जिल्ला विकास समितिमा बजेट बाँडफाँटमा राजनीति गर्दै आइरहेका एलडिओ त्यतिखेरै मकवानपुर छोड्न लागेका थिए । तर, उनले मकवानपुरका क्रसर उद्योगहरू 'दुहूनो भैँसी' सम्झेर केही समय यतै रहने विचार गरेर बसेको कुरा जिल्ला समन्वय समितितिरै गाइँगुइँ सुन्न पाइन्छ । अहिले पनि जिल्ला समन्वय समिति बोर्डलाई बाइपास गरेर गिटीबालुवा र नदीजन्य बस्तुको काममा मैनाली आफै अग्रसर भइरहेका छन् । मैनालीको 'सेटिङ' को असर समग्र जिल्ला समन्वय समितिलाई परेपछि जनस्तरबाट अत्यधिक दबाब आउन थालेकाले समन्वय समितिका प्रमुख रघुनाथ खुलालले नियमनका लागि पत्र काटेर जिल्ला प्रशासन कार्यालयको ध्यान खिचेका थिए । नदीजन्य बस्तुको उत्खनन् र व्यवस्थापनमा परम्परागत कमाउ धन्दाका कारण जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख खुलाल समेत मैनालीसँग आजित भएको स्रोतहरू बताउँछ । यसअघि पनि गिटी बालुवा उत्खनन्मा अनियमित भएपछि पत्रकार गिरिजा अधिकारीले सूचनाको हक प्रयोग गरी सूचना माग्दा लुकाउने र पत्रकारलाई प्रलोभन देखाउने अड्डा जिल्ला विकास समिति नै हो । यो मुद्दा सर्बोच्चमा पुगेको छ भने अनियमित गर्ने एलडिओ लक्ष्मण विक्रम थापा सोही काण्डपछि सरूवा भएका थिए ।

अहिले पनि जिल्ला समन्वय समिति बोर्डलाई बाइपास गरेर गिटीबालुवा र नदीजन्य बस्तुको काममा मैनाली आफै अग्रसर भइरहेका छन् । मैनालीको 'सेटिङ' को असर समग्र जिल्ला समन्वय समितिलाई परेपछि जनस्तरबाट अत्यधिक दबाब आउन थालेकाले समन्वय समितिका प्रमुख रघुनाथ खुलालले नियमनका लागि पत्र काटेर जिल्ला प्रशासन कार्यालयको ध्यान खिचेका थिए । नदीजन्य बस्तुको उत्खनन् र व्यवस्थापनमा परम्परागत कमाउ धन्दाका कारण जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख खुलाल समेत मैनालीसँग आजित भएको स्रोतहरु बताउँछ । यसअघि पनि गिटी बालुवा उत्खनन्मा अनियमित भएपछि पत्रकार गिरिजा अधिकारीले सूचनाको हक प्रयोग गरी सूचना माग्दा लुकाउने र पत्रकारलाई प्रलोभन देखाउने अड्डा जिल्ला विकास समिति नै हो ।

sxfF sxfF uNtL<

पहिलो बिषय-जिल्ला समन्वय समितिले निगरानी र नियमन्को कामलाई मात्रै अलि प्राथमिक दिने र स्थानीय सरकारको संयन्त्र प्रयोग गराउने हो भने नदीजन्य बस्तुको यतिधेरै दोहन र प्रताडना सहनुपर्ने थिएन । आफू अनुमति दिने, अनि अर्को निकायलाई नियमन् गर भन्नु आफैमा हाँस्यास्पद छ । जिल्ला समन्वय समितिसँग रहेको गाउँपालिका, उपमहानगर, नगर कार्यपालिकालाई यसबारे ध्यान दिन जिम्मेवारी दिने हो भने मात्रै पनि यो समस्या स्वतः समाधान हुन्छ । आफ्नै नेटवर्कमा रहेका सरकारलाई समेत माइनस गरेर जानकारी नदिई यो काम गर्नु जिल्ला समन्वय समितिको गल्ती हो । दोस्रो कुरा, जुन आयोजनाको नदीजन्य बस्तु कुट्ने मेसिन नै छैन भने किन त्यस्ता आयोजनालाई नदीजन्य बस्तु उत्खनन् अनुमति दिने ? तेस्रो प्रश्न-नवीकरण नै नभएका अबैधानिक क्रसर उद्योगहरूलाई बैधानिकता प्राप्त नदीजन्य बस्तु कुट्न किन दिएको ? चौथो प्रश्न-जिल्ला समन्वय समितिले अनुमति दिएर मात्र हुँदैन, पुर्जा हातमा लिएर तिरो तिरेर बसेकाहरूलाई उनीहरूको खेतबाट नदीजन्य बस्तु उठाउँदा अनुमति लिनुपर्छ कि पर्दैन वा क्षतिपूर्ति दिनुपर्छ/पर्दैन ? पाँचौ प्रश्न-जुन आयोजना निर्माणका लागि अनुमति दिइएको हो, त्यही आयोजनामा कति परिमाणमा सामग्री लगियो भन्ने हिसाब छ जिल्ला समन्वय समितिसँग ? छैटौं. प्रश्न-कुन लोकेसनमा कति सामग्री झिक्नु भन्ने अनुमति थियो र अहिलेसम्म कति झिकेर लगियो ? सातौँ प्रश्न-वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन अनुसार नै ती लोकेसनमा गहिराई, चौँडाई, लम्बाई नापेर उत्खनन् गरिएको छ ? स्थानीय जिल्ला सरकारले यी प्रश्नको जबाफ दिनुपर्छ कि पर्दैन ?

l;l8cf];f...axf0 sf9]/}a:g]xf]<

जिल्ला समन्वय समिति र जिल्ला प्रशासन कार्यालय ५० मिटरको दूरीमा छ । नदीजन्य बस्तुको अत्यधिक दोहनको बिषयमा दुबै कार्यालयमा गाइँगुइँ हुनेगर्छ । त्यहीँका कर्मचारीहरू नै खासखुस गर्छन्-'माथ्लो अड्डाका हाकिमले सिडिओलाई समेत फसाए नि ।' यसको अर्थ स्पष्ट छ-माथि उल्लेखित घटनाहरूको डिजाइनर रहेका मैनालीले सोझा र इमान्दार पृष्ठभूमि रहेका मकवानपुरका सिडिओ चक्रबहादुर बुढालाई पनि प्रलोभनमा पारे । किनकी नदीजन्य बस्तुको उत्खनन् तथा निकासीको अनुगमन गर्ने निकाय जिल्ला प्रशासन कार्यालय हो । सिडिओकै नेतृत्वमा जिल्ला अनुगमन समिति छ । नदीजन्य बस्तुको उत्खनन्ले बिकराल समस्या खडा गरी टोल टोलमा 'चुल्ठेमुन्द्रे' को जन्म भई 'इजी मनी' हासिल भइरहँदा र वातावरण अनि बस्तीहरू समेत जोखिममा पर्ने गरी अब्यवस्थित ढंगले बगर खन्ने काम भइरहँदा यो समिति निष्क्रिय छ । बाटामा कुनै होटलले ५ वटा मिनिरल वाटर राखेर बिक्री गर्दा बढी मूल्य लियो भनेर अनुगमन गर्ने निकाय जिल्ला प्रशासन कार्यालयको 'सेटिङ' बुझिसाध्य छैन । अरू बिषयमा चनाखो हुने, यो बिषयमा चाहिँ हाइ काढेर बस्ने हो भने 'सेटिङ' बुझ्न खास मिहेनत गर्नु नपर्ला ।

यी सबै व्यथाहरू पढिसकेपछि एलडिओ/सिडिओ तथा बिचौलियाहरू सम्झेर तपाईहरूले पनि भन्नुहोला-'के मकवानपुरका खोला बगर तिम्रा बाउका बिर्ता हुन् ?' जुन बाक्य मकवानपुरका पीडित स्थानीयबासिन्दाहरू तथा सचेत नागरिक समाजले पटक पटक उच्चारण गर्दै आइरहेका छन् । पैसामा बिक्ने योग्यता बनाएका 'ठालू' हरूका लागि म पनि एउटा सचेत नागरिकको हिसाबले भन्छु-'मकवानपुरका खोला बगर तिम्रा बाउका बिर्ता होइनन् ।' तत्कालीन वन मन्त्री एबम् नेपाली काँग्रेसका नेता महेश आचार्यले त्यतिखेर हेटौँडा आएर भनेका थिए-'बगर खन्नु भनेको मेरो आमाको छातीमा खन्नु सरह, कदापित बगर खन्ने स्वीकृति दिइनेछैन ।'

सेमीफाइनलमा वनस्खण्डी र भूटनदेवी प्रवेश

◆ विकास संवाददाता

हेटौंडामा सञ्चालन भैरहेको मेयर कप फुटबल प्रतियोगितामा २ नम्बर वडाको वनस्खण्डी टिम र १० नम्बर वडाको भूटनदेवी फुटबल टिम सेमीफाइनल प्रवेश गरेका छन् ।

शुक्रबार भएको खेलमा भूटनदेवीले ११ नम्बर वडाको सहीद स्मारक फुटबल टिमलाई २-० गोल अन्तरले हराउँदै सेमीफाइनल यात्रा तय गरेको हो । खेलको चौथो मिनेटमा रिजन लामाले गोल गर्दै भूटनदेवीलाई अग्रता दिलाएका थिए । १२ औं मिनेटमा वीके लामाले अग्रता दोब्बर पारे । दोस्रो हाफमा दुवैले गोल गर्ने केही राम्रो मौका पाएको भएपनि थप गोल हुन नसक्दा भूटनदेवी टिम २-० गोल अन्तरले विजयी भएको हो । खेलको म्यान अफ दी म्याच भूटनदेवी टिमका पहिलो गोलकर्ता रिजन लामा घोषित भए । उनले भ्वाइस अफ यूथ हेटौंडा चौकीटोलको तर्फबाट नगद १ हजार सहित म्यान अफ दी म्याचको प्रमाणपत्र प्राप्त गरे ।

यस्तै दोस्रो खेलमा उत्कृष्ट 'कमब्याक' गर्दै वनस्खण्डी टिमले सेमीफाइनल यात्रा तय गरेको हो । खेलमा २-० ले पछि परिसकेको अवस्थामा खेललाई बराबरीमा फर्काउँदै टाइब्रेरमा १ नम्बर वडाको पाथिभरा टिमलाई हराएको हो । पाथीभराको तर्फबाट ३५ औं मिनेटमा सुमन आले मगरले गोल गर्दै अग्रता दिलाएका थिए भने ४२ औं मिनेटमा ऋषि थापा मगरले गोल गर्दै अग्रता दोब्बर पारेका थिए ।

२ गोलले पछि परेको वनस्खण्डी टिमका लागि ५२ औं मिनेटमा विक्रम बानियाँले गोल गर्दै अन्तर घटाए । त्यसको ३ मिनेटपछि अनिल थापा मगरले गोल गर्दै खेललाई बराबरीमा फर्काए । बाँकी समयमा गोल हुन नसकेपछि खेल टाइब्रेकर तर्फ धकेलिएको थियो । टाइब्रेकरमा पाथिभराको तर्पबाट राहुल क्षेत्री, कृष्ण लामा र ऋषि थापा मगरले गोल गर्दा सुरेन्द्र आले मगरको प्रहार बाहिरियो भने सुमन आले मगरको प्रहार वनस्खण्डीका गोलरक्षक रोहित कार्कीले रोके । यता वनस्खण्डी टिमको तर्फबाट लक्ष्मण बिडारी, प्रविण श्रेष्ठ, रोहित कार्की र विक्रम बानियाँले गोल गरे । अनिल थापा मगरले गोल गर्न सकेनन् । खेलको म्यान अफ दी म्याच वनस्खण्डी टिमका गोलरक्षक रोहित कार्की भए ।

गाउँपालीका अध्यक्षको राजीनामा माग

◆ विकास संवाददाता

विप्लव नेतृत्वको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीले मकवानपुरका एक गाउँपालिकाका अध्यक्षको राजिनामा माग गरेको छ । नेकपाले शुक्रबार बकैया गाउँपालिकाका अध्यक्ष दामोदर खनालको राजिनामा माग गरेको हो ।

नेकपाले बकैया गाउँपालिका अध्यक्ष खनाललाई कार्यकक्षमै भेटेर जनताको विकास र समृद्धिको लागि राजिनामा गरेर सहयोग गर्न आग्रह गर्दै लिखित पत्र बुझाएको हो । बकैयाका इन्चार्ज प्रल्हाद गौतमले बुदाँगत रूपमा विभिन्न मागसहित खनाललाई राजिनामा गर्न पत्र दिएका छन् । बकैयाको योजना सञ्चालन र अनुगमन गर्न जनसत्तासंग सहकार्र्य गर्न, गाउँपालिका केन्द्र सार्ने निर्णय तत्काल बदर गर्न र जनप्रतिनिधिले स्वेच्छाचारी रूपमा विलासी गाडी तथा सेवा सुविधा रोक्न माग गर्दै राजिनामा गर्न माग गरेको छ ।

पत्रमा कम्युनिष्ट पार्टीको तर्फबाट जनपरिषद प्रमुख निर्दोष क्षेत्रीको हस्ताक्षर गरेका छन् । राजिनामा नदिए कारवाही हुने चेतावनी समेत नेकपाले दिएको छ । इन्चार्ज गौतमले बकैयाका उपाध्यक्ष सहित १२ वडाका वडा अध्यक्षलाई पनि राजिनामाको लागि लिखित रूपमा आग्रह गर्ने बताए ।

विकास निर्माणमा किचलो

◆ विकास संवाददाता

मकवानपुरको मनहरी गाउँपालिका वडा नम्बर-३ का निर्वाचित वडा सदस्यले विकास निर्माणको काममा दबाब दिएर निर्माण उपभोक्ता समितिका अध्यक्षलाई मुख छाडेको आरोप लागेको छ । वडा सदस्यको असहयोग भएपछि काम प्रभावित भएको बताइएको छ । मनहरी गाउँपालिकाको ५ लाख रूपैंया बजेटमा लामिटार बाटो स्तरीकरण एवम् ग्राबेलिङ तथा कृषि सडक निर्माणको काम भैरहेको थियो । उक्त कार्यमा वडा सदस्य बिष्णुबहादुर थिङले निर्माण उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष होत्तप्रसाद अधिकारीलाई मुख छाड्दै काममा हस्तक्षेप गरेको अधिकारीले आरोप लगाए । '२ दिनदेखि नियमित रूपमा काम भैरहेको थियो । आधा भन्दा बढी काम सम्पन्न गरिसकेका थियौं अध्यक्ष अधिकारीले भने, आज काम भैरहेको समयमा निर्वाचित वडा सदस्यले उनले भने अनुसारको काम नगरेको भन्दै मलाई नानाभाती मुख छाडेर पैसा निकासा रोकिदिन्छु र मुद्दा हालिदिन्छु भनेपछि फाइल जिम्मा लगाएर हिंड्न बाध्य भएँ ।'

वडा सदस्य थिङले आ^नो निजी स्वार्थमा गाउँमै रहेको ओम शान्तिको भवन अगााडी डस्ट खसाल्न लगाएको बिषयमा वडा सदस्य र उपभोक्ता समिति अध्यक्ष वीचमा विवाद भएको स्थानीयले बताएका छन् । 'मैले बाध्य भएर ओम शान्ति भवन अगाडी ५ ट्रिप डस्ट खसालिदिएँ, त्यतिले नि नभएपछि काम भैरहेको ठाउँमा आएर सबैको अगाडी मलाई तथानाम गाली गर्ने काम भयो' अधिकारीले गुनासो गर्दै थपे, 'विकासको काममा वडा सदस्यले चाहिने भन्दा बढी राजनीति गर्न खोजेको देखियो । म माथि गाली बेइज्जती भएको छ । यस्तो अवस्थामा काम गर्न सकिन्न ।' वडा सदस्यमा निर्वाचित भएदेखि नै थिङले सामाजिक काममा किचलो गर्ने गरेको स्थानीयको आरोप छ ।

यता वडा सदस्य थिङलाई घटनाको बिषयमा बुझ्दा एकोहोरो कुरा सुनेर समाचार लेख्ने भए लेखे हुन्छ भन्दै चर्किए । पछि उनले ओम शान्तिको भवन अगााडी ६-७ ट्रिप डस्ट चाहिनेमा ५ ट्रिप मात्रै खसालेकोले सामान्य छलफल भएको प्रतिकृया दिए । 'मैले मुख छाडेको छैन, मुद्दा हाल्छु पनि भनेको होइन,' उनले भने, 'हामीले भने अनुसार काम नहुने भए पछि फछ्र्यौट गर्न गारो हुनसक्छ मात्रै भनेको हुँ ।' थिङ एमालेबाट निर्वाचित वडा सदस्य हुन् भने अधिकारी नेकपा माओवादी केन्द्रका स्थानीय नेता हुन् ।

महिला अधिकार

◆ विकास संवाददाता

राक्सीराङ गाउँपालिकाको वडा नं ३ सरिखेत पलासेमा बुधबार महिला अधिकार तथा लैंगिक समानता विषयक दम्पतीहरू बीच अर्न्तक्रिया कार्यक्रम भएको छ । महिला तथा बालबालिका कार्यालय, हिमराइट्स, एस्थर बेन्जामिन मेमोरियल फाउण्डेशन ,इटिएससी नेपाल, एबिसि नेपाल लगायतका संस्थाहरूको संयुक्त आयोजनामा सरिखेतमा अवस्थित श्री महिला मुक्ती बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाका सदस्य दम्पतीहरूलाई अन्तराष्ट्रिय महिला दिवसको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि , महिला अधिकार , लैगिंक समानता , महिला पुरूषले समाजमा निर्वाह गर्ने फरक फरक भिन्नताका बारेमा समुह छलफल गराउंदै स्पष्ट पारिएको हो ।

हरेक वर्ष महिला दिवसमा जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरू शहर केन्द्रित नहोस भनि गाउँ स्तरमा पनि ८ मार्चको पूर्व सन्ध्यामा सामाजिक संस्थाहरू गाउँ-गाउँ पुगी कार्यक्रम सचालन गरिएको हो ।

न्याय सम्पादनमा निष्पक्ष हुनुपर्नै

◆ विकास संवाददाता

प्रदेश नम्बर ३ का मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेलले न्याय सम्पादनमा निष्पक्ष र स्वतन्त्र ढंगले काम गर्न आग्रह गरेका छन् । नारी दिवसको सन्दर्भमा न्यायिक समितिका पदाधिकारीका लागि हेटौंडामा आयोजित ३ दिने प्रशिक्षण कार्यक्रमको उद्घाटन गरेपछि उनले निष्पक्षता बिना न्याय दिन नसकिने बताए । 'न्याय दिने बेलामा कालो-गोह्रो, मेरो-तेरो, राम्रो-नराम्रो भन्नु हुँदैन,' उनले भने 'त्यसरी गरे न्यायकर्ताले न्याय सम्पादन गर्नै नसक्दैन, जनताको विश्वास टुट्छ र विरोध हुन्छ ।'

संघीय, प्रदेश र स्थानीय सरकार कार्यसम्पादनमा चुके संघीयता नै धरापमा पर्ने भन्दै सचेत र जिम्मेवार हुन न्यायिक समितिका पदाधिकारीलाई आग्रह गरे । जनताले विकास र समृद्धी तत्काल खोजेकाले परिणाममुखी काम गर्न जनप्रतिनिधी र कर्मचारीलाई निर्देशन पनि दिए । जिल्ला समन्वय समिति मकवानपुरले आयोजना गरेको कार्यक्रममा सर्वोच्च अदालतका पूर्व न्यायाधीश राजेन्द्र भण्डारी, पूर्व न्यायाधीश फोरमका महासचिव शम्भुप्रसाद खड्का, मकवानपुरका प्रमुख जिल्ला अधिकारी चक्रबहादुर बुढा, जिल्ला समन्वय समितिकी उपप्रमुख भगवती पुडाशैनी लगायतले बोलेका थिए ।

उदघाटन कार्यक्रम जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख रघुनाथ खुलालको अध्यक्षतामा भएको थियो ।

नेपाल सरकारबाट स्वीकृत प्राप्त
सबै भन्दा बढि घरको डिजाईन पास भएको
भूकम्प प्रतिरोधात्मक Interlocking र CSEB
बलियो ईट्टा प्रयोग गरि भवन निमार्ण गरौं ।

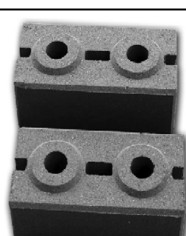
Interlocking Earth Brick

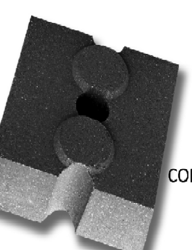
COMPRESSED STABILIZED EARTH BRICK (CSEB)

बलियो ईट्टा उद्योग
Baliyo Itta
www.easysewa.com

थाहानगर सम्पर्क : सञ्जय हमाल (९८६५१०२०६५)
थाहा नगर-४, धारापानी, शिखरकोट
सम्पर्क नं. : ९८४१-१५००२५, ९८०८०-९८०००
काठमाण्डौ कार्यालय : ०१-४४४१९१२

सस्कृति जोगाउँदै युवा

◆ जनक तामाङ

उत्तरी मकवानपुर थाहा नगर पालिका २ पालुङमा युवाहरूले परम्परागत संस्कृति अन्तर्गतको धिमे बाजा बजाउन सिकेका छन् । कीर्तिपुरदेखि प्रशिक्षक झिकाएर शुरू गरिएको ३ महिने तालिम बिहिबार समापन गरियो । थाहा नगरपालिकाका नगर प्रमुख लवशेर विष्टको प्रमुख आतिथ्यता तथा पालुङ साँस्कृतिक सम्पदा संरक्षण समितिका अध्यक्ष जंगली राजकुमार प्रधानको सभाध्यक्षतामा तालिमको समापन गरिएको हो ।

कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि तथा नगर प्रमुख विष्टले संस्कृति आˆनो गाउँ, ठाउँ, समुदाय र देशको मात्रै नभई विश्वको सम्पत्ति रहेकोले यसको संरक्षणमा अझै प्रभावकारी रूपमा लाग्नु पर्ने कुरामा जोड दिए । उनले नेवार समुदाय आफ्नो संस्कृति संरक्षणमा अगाडि रहेको भन्दै २१ औं शताब्दीमा पश्चिमी छाडा संस्कृति भित्रिरहेको समयमा पालुङ नेवार समुदायले गरेको कामको खुलेर प्रशंशा गरे । भाषा तथा संस्कृति संरक्षणको लागि आगमी दिनमा पनि बजेट नै छुट्याउन सकिने तर त्यसको लागि समुदाय अहिलेजस्तै सक्रिय हुनुपर्ने कुरामा उनको जोड थियो । कार्यक्रममा विशिष्ट अतिथि तथा कीर्तिपुर नगरपालिकाका नगर प्रमुख रमेश महर्जनले संस्कृति नै आफ्नो पहिचान भएकोले यसलाई संरक्षणमा लाग्न सके राम्रो हुने बताए । त्यसैगरि तालिमका गुरू लक्ष्मण महर्जनले थाहा नगरपालिका र समुदायले गरेको समन्वय, साथ र सहयोग प्रति धन्यवाद व्यक्त गरे । नेवारी समुदाय प्रति गरिएको साथ सहयोग अगामी दिनमा पनि गरिरहन आग्रह समेत गरे । समाजमै रहेर केही गर्न सकिने भन्दै सबै जना मिलेर तालिमको आयोजना गरिएको हातमालो समितिका अध्यक्ष रमन श्रेष्ठले बताए । समितिका सदस्य प्रमोद श्रेष्ठको अनुसार संस्कार र संस्कृतिले मानिसलाई सभ्य बनाउने भन्दै सकारात्मक सोचका अनुसार तालिम भएको बताए ।

समापन कार्यक्रमको अवसरमा तालिमबाट सिकेकाहरूले बाजा प्रस्तुत गरेका थिए । ईन्द्रायणी काला भैरव गुठी संरक्षण समितिका अध्यक्ष श्यामभक्त श्रेष्ठले सञ्चालन गरेको कार्यक्रममा कीर्तिपुर नगर पालिका वडा नं. १ का अध्यक्षहर्ष महर्जन, थाहा वडा नं २ का वडा अध्यक्ष गुप्त कार्की, गुरू श्रीकृष्ण महर्जन, मूल गुरू अष्टमान श्रेष्ठ , भाषा गुरू प्रेमबहादुर श्रेष्ठ, अन्य गुरू लगायत स्थानीय नेवार समुदायका व्यक्तहरको सहभागिता रहेको थियो ।

तालिम पश्चात लिईएको परिक्षामा हृदयमान श्रेष्ठ प्रथम, प्रमिता श्रेष्ठ द्वितीय र प्रमोद श्रेष्ठ तृतीय हुन सफल भएका छन् ।

'महिला दिवस' विभिन्न स्थानमा कार्यक्रम

◆ विकास संवाददाता

८ मार्च अर्थात् फागुन २४ गते, बिहिबार महिलाको हक र अवस्थाको चर्चा गर्दै १०८ औं अन्तरराष्ट्रिय महिला दिवस थाहानगरमा पनि मनाइएको छ । उत्तरी मकवानपुरका समूहमा आवद्ध ४ हजारभन्दा बढी महिलाहरू भएको पालुङ बहुउद्धेश्यीय सहकारी संस्थाले थाहा नगर को ३ स्थानमा कार्यक्रमको आयोजना गरी महिला दिवस मनायो भने लालीगुरँास महिला बहुउद्धेश्यीय सहकारी संस्था र चेतनशील महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाले संयुक्तरूपमा एक कार्यक्रमको आयोजना गरी महिला अधिकारको बारेमा चर्चा गरे । यस्तै थाहा नगरमा रहेका अन्य महिला सहकारीहरूले पनि औपचारिक एवम् अनौपचारिक रूपमा महिला दिवस मनाए । थाहानगर महिला सञ्जालले भने अघिल्लो दिन नै कला, साहित्य र अन्तरक्रिया सहित यो दिवस मनाएको थियो ।

आइतबार अन्तरराष्ट्रिय महिला दिवसकोको अवसरमा पालुङ बहुउद्धेश्यीय सहकारी संस्थाले संस्थाकै प्राङ्गणमा गरेको कार्यक्रममा महिलाहरूको बाक्लो उपस्थिति थियो । कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि थिए थाहा नगरका प्रमुख लवशेर विष्ट, सभाध्यक्ष थिए आयोजक संस्थाका सचिब विष्णुप्रसाद ढकाल अनि सञ्चालक थिए आयोजक संस्थाका सहव्यवस्थापक रामप्रसाद ढकाल ।

मञ्चमा पुरूष अतिथिहरूसँगै महिला अतिथिहरूलाई पनि डाकिँदै जाँदा मञ्च समावेशी भएको देखिन्थ्यो । कार्यक्रमको विषय प्रवेश गर्दै आयोजक सहकारी संस्थाका सचिब बिष्णुप्रसाद ढकालले महिलाहरूलाई भने, तपाईंहरू पनि यो संस्थाको नेतृत्व गर्न सक्नुहुन्छ, आउनुस्, अघि बढ्नुस, अबका दिनमा यहाँ (मञ्चतिर देखाउँदै) बस्ने पालो तपाईंहरूको हो ।' चौरै ढाकिने गरी राखिएका कुर्शीमा समेत नअटाएका महिलाहरू भुईंमै बसेर पनि वक्ताका कुरा सुन्दै थिए । प्रमुख अतिथि, विशिष्ट अतिथि (वडा अध्यक्षहरू) पुरूष भए पनि कुरा महिलाकै गरेका थिए । पात्र को भन्दा पनि विषय के भन्नेचाहिँ प्रमुख देखिएको थियो ।

वडामा निर्वाचित महिला सदस्यहरू अम्बिका ढकाल(थाहा-२) आरती लामा(थाहा-४) र सुन्तली गुरूङ (थाहा-७) अतिथिको रूपमा मञ्चमै थिए । उनीहरूले पनि जानेसम्मका कुरा राखे ।

कार्यक्रममा मञ्चमै रहेकाले त बोल्नु स्वभाविकै हो, दर्शक दीर्घामा बसेका महिलाहरूले पनि बोल्ने आँट गरे । उनीहरूले समय मागेरै बोले । कार्यक्रममा सहभागी हुन आएकी लक्ष्मी कार्कीले महिला र पुरूष मिले मात्रै विकास सम्भव हुने धारणा राखिन् । कार्यक्रम संचालक रामप्रसद ढकालले 'तपाईंहरूको प्रतिभा केही छ भने.' भनेपछि कार्यक्रममा सहभागीहरूले ठाउँको ठाउँ गीत रचना गरेर सुनाएका थिए । केहीबेर लोकदोहोरी समेत चलेको थियो । कार्यक्रममै भर्खरै सञ्चार क्षेत्रमा आएकी सुनसानी थिङले आमाको मायामा एउटा गजल गाइन् । प्रस्तुत सबै गीत, गजलमा महिलाका समस्या, पीडा समेटिनुका साथै महिला सशक्तीकरणको कुरा समेटिएका थिए । बिहिबार पालुङमा जस्तै बज्रवाराही र चित्लाङमा पनि कार्यक्रम गरिएको संस्थाका सहव्यवस्थापक रामप्रसाद ढकालले बताए ।

त्यस्तै, लालीगुराँस महिला बहुउद्धेश्यीय सहकारी संस्था र चेतनशील महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाले पनि कार्यक्रमको आयोजना गरेको थियो । महिला तथा बालबालिका कार्यालयको सहयोगमा थाहा-१को ओखरबजारस्थित सामुदायिक भवनको हलमा भएको कार्यक्रममा दुबै सहकारीमा आवद्ध महिलाहरूको उपस्थिति रहेको थियो । चेतनशील सहकारीका उपाध्यक्ष मेरिना कार्कीको सभाध्यक्षतामा भएको कार्यक्रमको प्रमुख अतिथि महिला तथा बालबालिका कार्यालयकी क्षेत्रमाया रायमाझी थिइन् ।

थाहानगर उद्योग वाणिज्य संघका महासचिब सुरेन्द्रमान प्रधान, इलाका प्रहरी कार्यालय पालुङका प्रहरी नायव निरीक्षक देवेन्द्र रानामगर, झम्केश्वरी माविका शिक्षक भूमिराज अवस्थी, लालीगुराँस महिला बहुउद्धेश्यीय सहकारी संस्थाकी अध्यक्ष रीता प्रधान, चेतनशील महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाकी व्यवस्थापक सकुन्तला गोपाली लगायतले कार्यक्रममा महिला माथि हुने हिंसाको अन्त्य गर्न सबैको प्रतिवद्धता आवश्यक रहेको बताए । कार्यक्रममा गीत, नृत्य पनि रहेको थियो ।

प्रभावकारी रूपमा अघि बढ्ने विमर्श सेवा केन्द्र

◆ विकास संवाददाता

थाहा नगरपालिकाको एक मात्र मानोसामाजिक विमर्श सेवा केन्द्रलाई प्रभावकारी ढंगले संचालन गरिने भएको छ । मंगलबार थाहा नगरपालिकाको ओखर बजारमा भएको एक छलफलमा यस्तो निष्कर्ष निकालिएको हो । लालीगुराँस महिला बहुउद्धेश्यीय सहकारी संस्थाको समन्वयमा २ वर्षदेखि मनोसामाजिक विमर्श सेवा केन्द्र सञ्चालन हुँदै आएको छ ।

केन्द्रलाई प्रभावकारी ढंगले संचालन गर्ने क्रममा जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने, प्रचारात्मक कार्यक्रममा जोड दिने, समन्वय समितिका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, नगरपालिकाका प्रतिनिधिहरूसँग अन्तरक्रिया गर्ने र नगरपालिका तथा दातृनिकायसमक्ष परियोजना प्रस्तावना पेश गर्ने जस्ता निर्णयहरू गरिएको समितिका सदस्य सचिब तुलसा बस्नेतले जानकारी दिइन् । समितिका अध्यक्ष थाहा नगरपालिकाका उपमेयर खड्ग गोपालीको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रममा यातना पीडित सरोकार केन्द्र(सिभिक्ट)का मनकुमा गुरूङले मनोसामाजिक समस्याबारे अभिमुखीकरण गरेका थिए । त्यस्तै सेवा केन्द्रकी सहजकर्ता तुलसा बस्नेतले सेवा केन्द्रको अवस्था र मनोसामाजिक परामर्शको बारेमा जानकारी गराएकी थिइन् । कार्यक्रममा थाहा १ का वडा अध्यक्ष हेरमान गोपाली, पत्रकार कुमार नेगी, लालीगुराँस महिला बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थाका अध्यक्ष रिता प्रधान, स्वास्थ्यकर्मी दुर्गा ढकाल, किशोरी समूहकी बन्दना प्रधान, शिक्षक भूमिराज अवस्थी, सामुदायिक सेवा केन्द्रका चित्रबहादुर बस्नेतलगायतको सहभागिता रहेको थियो ।

असारसम्म पुनर्निर्माणको काम

अन्तिम चरणमा : प्रमुख विष्ट

◆ मञ्जरी बलामी

आगामी असारसम्ममा थाहामा ८५ देखि ९० प्रतिशत पुनर्निर्माण सकिने थाहा नगरपालिकाका प्रमुख लबशेर बिष्टले बताएका छन् । थाहा नगरपालिकास्थित विकास घरमा आयोजित भुकम्पपछिको पुनर्निर्माणमा सदाचार सम्बन्धमा जनप्रतिनिधिहरूसँग भएको छलफल कार्यक्रममा बोल्दै प्रमुख अतिथि बिष्टले यस्तो बताएका हुन् । कार्यक्रममा कोल्दै नगरप्रमुख बिष्टले उपलब्ध जनशक्तिले मात्र नपुगेको कारण पनि पुनर्निर्माणमा ढिलाई भएको बताए । नागरिकको लागि सबैभन्दा पहिलो आवश्यकता आवास भए पनि आफ्ना नगरका जनताको आवास निर्माण गर्न नसकिएकोमा दुःख लागेको उनले बताए । थाहा नगरमा नै बसेर भुकम्प पीडितको समस्या सुन्ने र जनताको फाइललाई सम्बन्धित निकायसम्म पुऱ्याउने एकजना मात्र जनशक्ति ब्यवस्था गर्न सकिए पनि पुनर्निर्माणमा निकै सहज हुने उनको भनाइ थियो ।कार्यक्रममा थाहानगरका वडाध्यक्षहरूले पुनर्निर्माणमा इन्जिनियरहरूको धेरै हेरफेर भएको कारण लाभग्राहीहरूलाई समस्या भएको बताए । इन्जिनियरहरू हेरफेर हुनाले लाभग्राहीका फाइलहरू अगाडि बढे-नबढेको जानकारी नै नहुने र पीडितहरूलाई आवश्यक पर्दा इन्जिनियर नै उपलब्ध नहुने गरेको उनीहरूले गुनासो गरे ।

भ्रष्टाचार बिरूद्ध दबाब सिर्जना गर्ने नागरिक संस्थाको रूपमा रहेको ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले कार्यक्रमको आयोजना गरेको थियो । भुकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा सदाचार कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल केन्द्रका बबिता शर्माले बताइन् । थाहा नगर पालिकामा हालसम्म पुनर्निर्माणको बिषयमा के कस्ता गतिबिधिहरू सञ्चालन भइरहेको छ ? पीडितहरूको गुनासो के रहेको छ ? पुनर्निर्माणमा के-कस्ता समस्या तथा चुनौतीहरू छन् ? जनप्रतिनिधिहरूको बुझाइ के छ ? र पुनर्निर्माणको बिषयमा निर्माण भएको नीति लगायतका बिषयमा छलफल भएको थियो ।

कार्यक्रममा थाहा नगर पालिकाका बिभिन्न वडाका वडाध्यक्ष, सदस्य, सरोकारवाला, पत्रकार तथा जनप्रतिनिधिहरूले आˆनो बुझाइ, भोगाइ, समस्या र गुनासाहरू राखेका थिए ।

युरोपियन युनियनको सहयोगमा सञ्चालन भएको कार्यक्रममा ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेश्नल नेपालका मकवानपुर जिल्ला अधिकृत प्रमिला थिङले सहजिकरण गरेका थिए ।

विकास
प्रेसकाउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त
www.bikaskhabar.com खबरपत्रिका साप्ताहिक
२०७४ फागुन २८ गते सोमबार 12 March, 2018, Monday
जि.प्र.का.दर्ता नं. ५९/२०६५/०६६ म.जि.हु.दर्ता नं. २३/२०६६/०६७

अण्डाभित्र अण्डा भेटिएपछि

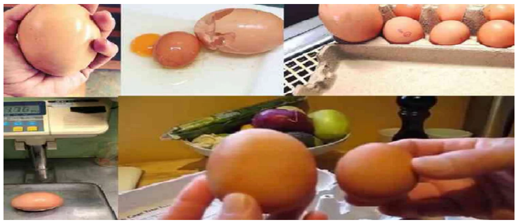

◆ विकास संवाददाता

कुखुरा पहिले कि अण्डा भन्ने प्रश्नको उत्तर अहिले पनि रहस्यमै छ । तर यो अण्डाको विषयमा फेरि अर्को रहर थपिएको छ । यो पटक कुखुराको यस्तो अण्डा भेटिएको छ जसभित्र अर्को अण्डा फेला परेको छ ।

अष्ट्रेलियाको स्टागमेन्स एग्स फार्ममा एउटा यस्तो अनौठो अण्डा पार्यो त्यहाँको कुखुराले । त्यो अण्डा अरू सामान्य अण्डाभन्दा तिनगुणा ठूलो थियो । जब त्यो अण्डालाई फुटाइयो त्यसभित्र त अर्को सामान्य आकारको अण्डा पो फेला पर्यो । भित्र अर्को अण्डा रहेको ठूलो अण्डाको तौल १७६ ग्राम थियो । जबकी सामान्य अण्डाको तौल औषतमा ५८ ग्राम हुन्छ । स्मरण रहोस् यो कुखुरा फार्म १९२३ देखि सञ्चालन छ र यस्तो आश्चर्यजनक अण्डा आफुले पहिलोपटक देखेको अण्डा फार्मका कर्मचारीहरूको भनाई छ ।

महायात्रा पहिलो दिन हेटौंडामा 'शत्रु गते'को टोली

◆ विकास संवाददाता

चैत्र ९ गते प्रदर्शनमा आउने नेपाली चलचित्र शत्रु गतेको टोलीले शत्रुगते महयात्रा तय गरेको छ । बुधबार हेटौँडाबाट शुरू गरिएको यो यात्रा चितवन, बुटबल, पोखरा, विर्तामोड, दमक र इटहरीसम्म पुग्ने हेटौँडामा पत्रकार सम्मेलन गर्दै जानकारी दिईएको हो । चलचित्रका निर्माता हरिबंश आचार्यले चलचित्र अहिलेको युवापुस्तालाई केन्द्रित गरेर मधेश र पहाडबीच समधुर सम्बन्धबारे चित्रण गरिएको बताए ।

उनले आफु लामो समयपछि चलचित्र निर्माण र अभिनयमा आएको बताउँदै दर्शकहरूले शत्रुगते मनपराउनेमा ढुक्क रहेको बताए । कलाकार शिवहरी पौडेलले शत्रु गते दर्शकहरूले खोजेको चलचित्र बनेको दावि गरे भने कलाकार एवं निर्मात्री दिपाश्री निरौलाले आफुले बर्षमा दुई व्यानरमा चलचित्र लिएर आउने बाटो बनेको बताईन् ।

प्रस्तुत कर्ता किरण केसीले तँ त साह्रै बिग्रिस् नि बद्रीपछि शत्रु गते लिएर आएको भन्दै दर्शकले मन पराउने स्वादमा यो चलचित्र बनेको "बताए । नायक पल शाह र नायिका आँचल शर्माले 'हरिबंश दाई' को व्यानरमा काम गर्न पाउँदा आफुहरू गौरवान्वित भएको बताए । चलचित्रका वितरक नरेन्द्र महर्जनले चैत ९ गते मह जोडीको सम्मानमा शत्रु गते बाहेक कुनै पनि चलचित्र प्रर्दशनमा नल्याउने प्रतिवद्धता व्यक्त गरे ।

प्रदिप भट्टराई निर्देशित यो चलचित्रमा २ दर्जनभन्दा बढि हास्यकलाकारहरूले अभिनय गरेको बताईएको छ । सेड्यूल अनुसार २३ गते हेटौडा, २४ गते नारायणगढ, २५ गते बुटवल, २६ गते पोखरा, २८ गते बिर्तामोड, २९ गते दमक र ३० गते इटहरीमा हुनेछ ।

युट्युबबाट कमाइ हुन्छ भनेर थाहै थिएन : निर्देशक कट्टेल

◆ विकास संवाददाता

टेलिशृंखलामध्ये 'भद्रगोल' अहिले सबैभन्दा लोकप्रिय छरू। नेपाल टेलिभिजनबाट प्रसारण हुने कार्यक्रम युटयुबमा पनि उत्तिकै हिट छन्। प्रायः हरेक दिन यो ट्रेन्डिङमा हुन्छन्। धेरैजसो चर्चित पाँचभित्रै परिरहेको देखिन्छरू। कतार साउदी अरब, कुबेत, दुबई, बहराइन लगायतका युटयुबमा पनि ट्रेन्डिङमै पर्ने गरेको छन्। बिहीबार युटयुब नेपाल ट्रेन्डिङको दोस्रो नम्बरमा थियो । शनिबार अपलोड गरिएको शृंखलामा झन्डै साढे ११ लाख भ्युज र २ हजारभन्दा बढी कमेन्ट आएका थिए ।

धेरैले शृंखलाको तारिफमा शब्द खर्चेका छन्रू। यसका पात्रहरु जिग्री, पाँडे, बले, कक्रोज, सितेबा, साङ्लो बोरो, खुपीका बाउ र काकुहरूको प्रसंगलाई लिएर युटयुब दर्शकले प्रतिक्रिया जनाउने गरेका छन्। 'बले ब्रो र कक्रोजलाई केटी बनेको लास्टै सुहाएको छ,' मगर किङ नामक युटयुब प्रयोगकर्ता लेख्छन्, 'दामी हँसायोरू।' सुनीता तामाङले चाहिँ पाँडेले अबिर किनेकोमा आश्चर्य जनाएकी छन्रू। उनी लेख्छिन्, 'यसलाई अबिर किन्ने पैसा कताबाट आयो होलारू?' सीमा गुरागाईंले पनि पछिल्लो एपिसोड लास्टै कडा लागेको उल्लेख गरेकी छन्।

'जिरे खुर्सानी,' 'मेरी बास्सै,' 'हर्के हल्दार,' 'उल्टोसुल्टो,' 'क्या जमाना आ,' 'ब्रेक फेल' लगायत हास्यशृंखला अचेल प्रसारण हुने गरेका छन्रू। यीमध्ये मेरी बास्सै र जिरे खुर्सानी एकताका निकै चलेका थिएरू। तर, यिनका दर्शक अहिले घटिसके। नयाँ मिडिया अर्थात् युटयुबमा तिनले राम्रो स्थान बनाउन सकेका छैनन् । यस्तोमा भद्रगोल मात्रै शृंखला हो, जो चर्चामा छ, युटयुब र टीभी दुवैमारू। यसका हरेक पात्र र तिनका थेगो हिट छन्। 'सक्की गो नि', 'डाम्ना', 'ए नि लै लै', 'ए होई ए होई' जस्ता थेगो फेसबुक र टीटरमा पनि चल्ने गरेका छन् । भद्रगोल' का प्रशंसक भने कम छैनन्। यसका कतिपय एसिपोड युटयुबमा अपलोड गरेको चौबीस घण्टा नबित्दै चाररसाढे चार लाख भ्युज पुगिसक्छरू। पछिल्लो एसिपोड पनि झयाप्पै हिट भयो । अरु बेला पनि साधारणतस् दिनको ३ लाख भ्युज आउने गरेको निर्देशकसमेत रहेका कट्टेलले बताएरू। 'कमेन्ट पनि धेरै आउँछन्,' उनले भने, 'प्रायस् सकारात्मक प्रतिक्रिया पाउने गरेका छौँरू।' कार्यक्रममा गाउँले जनजीवन देखाइए पनि यसका दर्शक सहर र विदेशमा समेत भेटेको कट्टेल बताउँछन्।

युटयुबमा राम्रो भ्युज भएपछि यसबाट आम्दानी पनि लोभ लाग्दै हुँदो हो । तर, सर्जकले रोयल्टीबापत् एक सुका पाएका छैनन् भन्दा आश्चर्य मान्नुपर्छ । खासमा 'भद्रगोल' को युटयुब अधिकार रामसार मिडिया प्रालिसँग रहेछ।

निर्माता मिडिया हबले यसको डिजिटल राइट रामसारलाई बेचेको हो । यी दुईको सम्झौता हुँदा कार्यक्रम निर्देशक यत्तिकै दंग थिए, युटयुबमा आउने भयो भनेर । 'युटयुबबाट कमाइ हुन्छ भनेर थाहै थिएन,' कट्टेल भन्छन्, 'अब सम्झौता नवीकरण गर्ने बेला हामीलाई पनि राख्ने भनिएको छ । हामीले पनि नयाँ आयस्रोत पाउँछौँ होला ।'

e0Bf/G5]df b]vf}; kf/f

◆ विकास संवाददाता

भलिबल खेलाडी तथा नायिका सिपोरा गुरूङ फिल्म 'भूइँमान्छे' मा देखिने भएकी छन् । पोष्टमार्टम काम गर्ने व्यक्तिको जीवनमा यो चलचित्र आधारित रहनेछ । दैनिक लाससँग खेल्ने मानिसको मनोविज्ञान खोतल्ने काम फिल्मले गर्नेछ । निर्देशक तथा कलाकार नीर शाहले फिल्मको शुभसाइत गरेका छन् । सिपोरासँगै फिल्ममा रमेश बुढाथोकी, सानु ताम्राकार, सम्राट सापकोटा, प्रविन खतिवडा लगायतका कलाकार फिल्ममा देखिनेछन् । नवराज वुढाथोकीको कथा, पटकथा, संवाद र निर्देशन रहने यो चलचित्रका कार्यकारी निर्माता रोहिणी भट्टराई हुन् ।

नयाँ व्यवस्थापनसहित खुल्यो
दामन भ्यू टावर एण्ड रिसोर्ट

;Dks{ e/t ufjfnL
मोवाइल नं. ९८५११२५७०८
होटल प्रकाश इन्टरनेशनल
प्रा. ली. द्वारा सञ्चालित

सुदिप भेजटेवल सप्लायर्श

थाहा नगरपालिका-२, खाल्डेबजार
प्रो. सुदिप ढकाल
९८५५०३००९५
९८४५४७२८२५
हाम्रो सेवाहरू : आलु, मूला, हरियो तरकारी, खरिद, बिक्री गरिनुका साथै अर्डर अनुसार विवाह,

अनलाईनबाटै
ufpB/sf va/, ca ljZje/
www.bikaskhabar.com
लगअन गर्नुहोस् ।
'तपाई जहाँ, विकासखबर त्यहाँ'
दैनिक कुर्नै पर्दैन
पलपलको खबर....
विकासखबर डट.कम.
इमेल:
bikaskhabar@gmail.com

● ljsf; dIN6ldl8ofsf nflu k|sfzs :सुरजकुमार भुजेल (९८५५०६८६९५)● ;Dkfbs : कुमार नेगी (९८५५०६८०७०)● ;dfrf/ ;Dkfbs : अशोकसुजन श्रेष्ठ (९८५५०६८३५३)● sfof{no : थाहा-४, मकवानपुर● d'b|s : श्रीया अफसेट प्रेस हेटौंडा ● 0d]n bikaskhabargmail.com